Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U002274

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 18-06-2024

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ ХНУ імені В. Н. Каразіна № 0302-3к/905 від 20.08.2024 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Воєводін Ігор Сергійович
2. Ihor Voievodin

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3026-474X

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 293

Назва наукової спеціальності: Міжнародне право

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Міжнародне право

Дата захисту: 02-08-2024

Спеціальність за освітою: Міжнародне право

Місце роботи здобувача: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ID 5928

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10, 10.87, 10.87.27, 10.87.47, 10.91

Тема дисертації:

1. Міжнародний організаційно-правовий механізм захисту екологічних прав вразливих категорій осіб

2. International organizational and legal mechanism for protection of environmental rights of vulnerable persons

Реферат/анотація:

1. Дисертація присвячена комплексному дослідженню питання щодо міжнародного організаційно-правового механізму захисту екологічних прав вразливих категорій осіб. У Розділі 1 надано характеристику положень міжнародно-правових актів універсального і регіонального характеру, які регулюють окремі питання захисту екологічних прав вразливих категорій осіб, а також надано характеристику релевантних положень міжнародно-правових актів у сфері охорони довкілля. Окрему увагу приділено резолюціям ГА ООН, Ради ООН з прав людини, доповідям Генерального секретаря ООН та спеціальних доповідачів Ради ООН з прав людини, а також актам спеціалізованих установ ООН. Підсумовано, що квінтесенцією забезпечення екологічних прав вразливих категорій осіб є визнання і захист їхнього права на здорове, чисте та безпечне навколишнє середовище. Встановлено, що права вразливих осіб в екологічній сфері отримали фрагментарне закріплення у низці актів у галузі прав людини та навколишнього середовища, прийнятих під егідою ООН. На міжнародному регіональному рівні охарактеризовано акти, прийняті в межах РЄ, АС, ОАД тощо, які містять положення щодо захисту прав вразливих категорій осіб в екологічній сфері. Крім того, проаналізовано

релевантну практику регіональних судових та квазі-судових органів, як-от: ЄСПЛ, Європейський комітет із соціальних прав, Міжамериканський суд з прав людини та Африканський суд з прав людини. Розкрито існуючі підходи до визначення понять «вразливість» та «вразливі категорії осіб», зокрема в контексті навколишнього середовища. Акцентовано увагу на специфічних характеристиках та критеріях, що застосовуються до окремих категорій осіб, за якими вони є особливо вразливими і непропорційно страждають від погіршення стану довкілля та зміни клімату. У Розділі 2 розкрито питання щодо захисту екологічних прав окремих вразливих категорій осіб, а саме: дітей, жінок, екологічних мігрантів та корінних народів. В аспекті дослідження особливостей захисту екологічних прав дітей акцентовано на значущості дотримання принципу забезпечення найкращих інтересів дитини, а також висвітлено діяльність таких механізмів як: ЮНІСЕФ, ЮНЕП, Африканський комітет експертів з прав і основ добробуту дитини тощо. У контексті дослідження питання щодо захисту екологічних прав жінок було наголошено на необхідності інкорпорації ґендерної перспективи в екологічні акти, програми і політики на всіх рівнях, розширення участі жінок у вирішенні екологічних питань, а також їхнього захисту від гендерно-зумовленого екологічного насильства. Висвітлено діяльність Комітету з ліквідації дискримінації щодо жінок, структури «ООН-Жінки», Комісії зі становища жінок щодо захисту прав жінок в екологічній сфері. Охарактеризовано міжнародні організаційно-правові засади захисту прав осіб, які вимушені переміщуватися з екологічних причин. Висвітлено основні підходи до визначення понять «екологічний/кліматичний біженець» та «екологічний/кліматичний мігрант», а також проведено їх розмежування. Зроблено висновок про доцільність застосування до екологічних біженців принципу «невидворення». Акцентовано увагу на особливій вразливості корінних народів та громад до погіршення стану довкілля та зміни клімату через їхній тісний зв'язок із навколишнім середовищем. Висвітлено діяльність Комітету ООН з прав людини, Комісії міжнародного права ООН, Постійного форуму з питань корінних народів, Спеціального доповідача з прав людини і навколишнього середовища та Спеціального доповідача з прав корінних народів в означеній сфері. Третій розділ присвячено дослідженню національного досвіду імплементації міжнародних стандартів щодо захисту екологічних прав вразливих категорій осіб на прикладі США, Франції та Фінляндії. Проаналізовано акти національного законодавства США, положення яких містять норми щодо захисту прав вразливих осіб в екологічній сфері. Акцентовано на діяльності Агентства з охорони довкілля США (EPA) та його програмних документах. Визначено, що американський підхід до захисту екологічних прав вразливих категорій осіб ґрунтується на концепціях забезпечення «екологічної справедливості» та «екологічного здоров'я». Зроблено висновок про те, що у Франції діти є вразливою категорією, яка отримує найбільший обсяг захисту своїх екологічних прав, у той час як французьке законодавство майже не містить норм щодо відповідних прав інших вразливих груп. Щодо Фінляндії було підсумовано, що ця держава надає тимчасовий спеціальний захист екологічним біженцям. Крім того, було визначено, що найбільш репрезентованою вразливою категорією осіб у законодавстві Фінляндії з питань навколишнього середовища є корінний народ Фінляндії – саами.

2. The thesis is devoted to a comprehensive study of the issue of international organizational and legal mechanism for protection of environmental rights of vulnerable persons. Chapter 1 provides characteristics of the provisions of international legal acts of a universal and regional nature, which regulate certain issues of protection of environmental rights of vulnerable persons. Particular attention is paid to resolutions of the UNGA, the UNHRC, reports of the UN Secretary General and special rapporteurs of the UNHRC, as well as acts of UN specialized agencies. It was concluded that the quintessence of ensuring the environmental rights of vulnerable persons is the recognition and protection of their right to a healthy, clean and safe environment. It was established that the environmental rights of vulnerable persons were fragmentarily enshrined in a number of acts in the field of human rights and the environment adopted under the auspices of the UN. At the international regional level, the acts adopted within the framework of the CoE, the AU, the OAS, etc., which contain provisions on the protection of the rights of vulnerable peoples in the environmental sphere, are characterized. In addition, the relevant practice of regional judicial and quasi-judicial bodies, such as the ECHR, the European Committee of Social Rights, the IACtHR and the ACtHPR is analyzed. Existing approaches to defining the concepts of "vulnerability" and "vulnerable

persons", particularly in the context of the environment, are disclosed. Attention is focused on the specific characteristics and criteria applied to certain categories of persons, according to which they are particularly vulnerable and suffer disproportionately from the deterioration of the environment and climate change. Chapter 2 highlights the issue of the protection of environmental rights of certain vulnerable categories of persons, namely children, women, environmental migrants and indigenous peoples. Regarding the provision of children's environmental rights the emphasis is placed on the importance of observing the principle of ensuring the best interests of the child and the activities of such mechanisms as UNICEF, UNEP, ACERWAC, etc., are covered. Within the context of research of the protection of women's environmental rights, the need to incorporate a gender perspectiveat all levels, to expand women's participation in solving environmental issues, as well as their protection from gender-based environmental violence was emphasized. The activities of the UN system bodies, in particular the The CEDAW Committee, the "UN-Women", the Commission on the Status of Women regarding the protection of women's rights in the environmental sphere are highlighted. The international organizational and legal grounds for the protection of the rights of persons who are forced to move due to environmental issues are characterized. The main approaches to defining the concepts of "environmental/climate refugee" and "environmental/climate migrant", as well as their distinguishment, are highlighted. A conclusion was drawn on the expediency of applying the principle of "non-refoulement" to environmental refugees. Attention is focused on the special vulnerability of indigenous peoples and communities to environmental degradation and climate change due to their close connection with the environment. The activities UN bodies and special procedures regarding the promotion and protection of the rights of indigenous peoples in the environmental sphere, such as the CCPR, the ILC, the UNPFII, the Special Rapporteur on the human right to a healthy environment, the Special Rapporteur on the rights of Indigenous Peoples are highlighted. The third chapter is devoted to the study of national experiences of the protection of environmental rights of vulnerable persons on the example of the USA, France and Finland. The acts of the US national legislation, the provisions of which contain norms for the protection of the rights of vulnerable persons in the environmental sphere, were analyzed. Emphasis is placed on the activities of the EPA and its policy documents. It was determined that the American approach to protecting the environmental rights of vulnerable categories of persons is based on the concepts of ensuring "environmental justice" and "environmental health". It is also concluded that in France children are the vulnerable category that receives the greatest amount of protection for their environmental rights, while French legislation contains almost no provisions regarding the corresponding rights of other vulnerable groups. Regarding Finland, it was concluded that this state provides temporary special protection to foreign citizens who are forced to relocate due to environmental disasters. In addition, it was determined that the most represented vulnerable category of persons in Finnish environmental legislation is the indigenous people of Finland – the Sami.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Воєводін І. С. Закріплення екологічних прав людини в міжнародних універсальних актах у галузі захисту навколишнього середовища. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 9. С. 356-359.
- Воєводін І. С. Організаційно-правові засади захисту екологічних прав людини в межах Африканського Союзу. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2022. Вип. 72. Ч. 2. С. 219-225.

- Воєводін І. С. Міжнародно-правовий механізм захисту екологічних прав корінних народів. Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 4. С. 559-568.
- Воєводін І. С. Міжнародно-правовий механізм захисту екологічних мігрантів на міжнародному універсальному рівні. Юридичний вісник. 2023. № 3. С. 287-298.
- Voievodin I. Діяльність спеціальних процедур ООН щодо захисту екологічних прав людини. Visegrad Journal on Human Rights. 2021. № 5. С. 141-146.
- Voievodin I. S. Some issues of international legal regulation of environmental human rights. Український правовий вимір: пошук відповідей на глобальні міжнародні виклики : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 14 травня 2021 р.). Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2021. С. 205-207.
- Воєводін І. С. Деякі питання щодо забезпечення права на безпечне, чисте, здорове і стійке навколишнє середовище у діяльності ООН. Теоретичні та практичні аспекти розвитку науки (частина II) : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 23-24 листопада 2021 р.). Львів : Львівський науковий форум, 2021. С. 47-48.
- Воєводін І. С. Some aspects of the activities of the Special Rapporteur on human rights and the environment on the protection of environmental human rights. Міждисциплінарний підхід до наукових досліджень : збірник матеріалів V Всеукраїнської мультидисциплінарної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Одеса, 26 листопада 2021 р.). Київ : Ярославенко Я. В., 2021. С. 63-67.
- Воєводін І. С. Деякі аспекти захисту екологічних прав людини в діяльності Ради Європи та практиці Європейського суду з прав людини. Становлення та розвиток правової держави: проблеми теорії та практики : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції, що присвячена 102-річчю Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (м. Миколаїв, 28-29 грудня 2022 р.). Львів Торунь : Liha-Pres, 2022. С. 460-463.
- Воєводін І. С. Визнання права людини на здорове навколишнє середовище на міжнародному універсальному рівні: сучасний стан та перспективи. Актуальні проблеми міжнародного права : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 10 березня 2023 р.). Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. С. 123-126.
- Воєводін І. С. Деякі аспекти захисту екологічних прав дітей на міжнародному регіональному рівні. Український правовий вимір: пошук відповідей на глобальні міжнародні виклики : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 26 травня 2023 р.). Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2023. С. 340-343.
- Voievodin. I. Practice of international judicial bodies regarding the protection of the environmental rights of indigenous peoples. Пріоритетні шляхи розвитку науки і освіти : матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 29-30 липня 2023 р). Львів : Львівський науковий форум, 2023. С. 42-45.
- Воєводін І. С. Some approaches to understanding the concept of "vulnerability" in the context of environmental human rights protection. Цілі сталого розвитку в аспекті зміцнення національного та міжнародного правопорядку : тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя-Львів-Одеса-Ужгород-Харків-Чернівці, 27 жовтня 2023 р.). Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. С. 240-243.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Фоміна Ліна Олександрівна

2. Lina Fomina

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8756-4006

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Невара Лілія Михайлівна

2. Liliia M. Nevara

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1775-8806

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, буд. 19, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Карвацька Світлана Богданівна

2. Svitlana Karvatska

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9948-4866

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, буд. 2, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Реньов Євген Владиславович
2. Ievgen Renov

Кваліфікація: к. ю. н., 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5791-0548

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шамраєва Валентина Михайлівна
2. Valentina Shamrayeva

Кваліфікація: д. політ. н., доц., 23.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7140-3742

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Сироїд Тетяна Леонідівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Сироїд Тетяна Леонідівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Шевченко Андрій Олександрович
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна

